

UDVIKLINGEN I STRAFUDMÅLINGSNIVEAUET I VOLDTÆGTSSAGER

Af Britta Kyvsgaard, Justitsministeriet

Der er gennemført en undersøgelse med henblik på at belyse, hvorvidt voldtægt straffes mildere i dag end tidligere.

Danmarks Statistik udarbejder årligt en kriminalstatistik, der bl.a. indeholder oplysninger om straffens art og længde for voldtægt. Det er imidlertid ikke muligt fyldestgørende at vurdere strafniveauet for voldtægt på baggrund af disse oplysninger. Det skyldes flere forhold. Kategorien »Voldtægt mv.«, som Danmarks Statistik anvender, omfatter ikke kun voldtægt (§ 216), men også samleje ved anden ulovlig tvang (§ 217), tilsnigelse til samleje (§ 221) samt anden kønslig omgængelse end samleje (§ 224, jf. § 216, § 217 og § 221). En forskydning mellem antallet af sager inden for disse kategorier vil kunne påvirke de gennemsnitlige strafflængder, der omtales i Danmarks Statistiks kriminalstatistik. Det samme vil være tilfældet, såfremt der sker en forskydning mellem voldtægtssager, der vedrører § 216, stk. 1, med strafferamme på 6 år, og § 216, stk. 2, med en strafferamme på 10 år. Endvidere vil der være en del af de domme, der er omfattet af kriminalstatistikken, som ikke er endelige domme. Mange af voldtægtsdommene ankes, og såfremt ankesagen først afgøres året efter dommen i 1. instans, vil den endelige dom ikke været omfattet af kriminalstatistikken. Endelig kan nævnes, at kombinationsdomme også indgår i Danmarks Statistiks beregning af gennemsnitlige strafflængder.

Ved siden af disse forhold kan der være en lang række andre forhold, der påvirker det generelle strafniveau i de forholdsvise få voldtægtssager. Eksempelvis vil man – alt andet lige – kunne forvente, at straffene for voldtægt gennemgående vil være strengere, såfremt der bliver flere tidligere voldtægtsdømte blandt de tiltalte, såfremt de enkelte domme omfatter flere forbrudelser, eller såfremt flere af voldtægterne er fuldbyrdede og ikke alene forsøg.

I nærværende undersøgelse er der søgt taget højde for de forhold, der kan påvirke straffene for voldtægt, med henblik på at få et bedre grundlag for at vurdere, hvorvidt der er sket en ændring i strafudmålingsniveauet for voldtægt.

Det bemærkes, at når der i det følgende foretages sammenligninger af de gennemsnitlige strafflængder for voldtægt på forskellige områder, fx fuldbyrdet voldtægt sammenlignet med forsøg på voldtægt, skal disse forskelle i strafflængder betragtes som vejledende. Der er således ikke taget højde for, om voldtægterne adskiller sig på andre områder end netop det, der indgår i den givne sammenligning. Det er alene de senere statistiske analyser, der muliggør en samlet vurdering af strafudmålingen, således at der tages hensyn til alle de forhold, der påvirker denne.

Undersøgelsens materiale

Det er valgt at basere undersøgelsen på endelige domme for overtrædelse af straffelovens § 216 og § 217, der er afsagt i enten 1. eller 2. instans i årene 1984, 1988, 1992, 1996 og 1998. Det indebærer, at undersøgelsen omfatter sager, hvor den endelige dom er afsagt i et af de nævnte år, men at den også omfatter sager, hvor 2. instans dommen er afsagt i et andet år, men hvor 1. instans dommen vedrører et af de nævnte år. Denne fremgangsmåde er valgt for at få så stort et undersøgelsesmateriale som muligt.

Af tidsmæssige grunde har undersøgelsen måtte begrænses til at omfatte domme for et mindre antal år i 1980'erne og 90'erne. Valg af konkrete undersøgelsesår er i nogen grad baseret på de oplysninger om gennemsnitlige strafflængder, der fremgår af kriminalstatistikken. 1984 er således det år, som har den længste gennemsnitlige strafflængde (21 mdr.), mens 1992 og 1998 er de år, der har de korteste (henholdsvis 14 og 13 mdr.).

For de enkelte domme er der indhentet domsudskrifter, udskrifter af retsbøger samt enkelte yderligere oplysninger, der er egnet til at belyse